

Bősze Péter

A daganatgyógyászati idegen szakszavak magyar megfelelőinek egységesítése: vitaanyag

Közreműködők: Berényi Mihály, Kálmán Endre, Mikó Tivadar

BEVEZETÉS A következő, többrészes szószorozat a daganatgyógyászat (onkológia) és határterülete szakszavainak, szak kifejezéseinek magyarításával és írásmódjával foglalkozik, továbbá megkísérli a már alkalmazott szak kifejezések egységesítését. Nem állásfoglalás, hanem vitaanyag. Felkértünk hozzászólókat, bírálókat, és kérjük az olvasókat is, hogy fejtsek ki véleményüket, tegyenek javaslatokat. Az egységesítés csak közös gondolkodással valósítható meg.

Tudjuk, hogy számos kifejezés már átment a gyakorlatba, és ezeket talán nem is érdemes magyarítani. A cél nem a mindenáron való magyarítás, de szeretnénk lehetőség szerint ezek magyar megfelelőit is megalkotni, akkor is, ha ezek nem szorítják ki az idegeneket. Kérjük, hogy az ilyen szavaknál is tegyenek javaslatot, foglaljanak állást.

	Berényi Mihály	Kálmán Endre	Mikó Tivadar
necrosis	<i>Elhalás</i> , bár önmagában nem fejezi ki a szövet- vagy szervelhalást, de összetételekben igen: <i>veseelhalás, papillaelhalás. Elpusztulás</i> is lehetne.	<i>Széteséses sejt- vagy szövetpusztulás</i>	<i>Elhalás</i> (amely mindig az élő szerv/szervezet körülírt részét érinti – az elhalást meghatározás szerűen az élő szövet veszi körül, és reaktív elváltozásokat mutat. A halál nem necrosis.)
apoptotikus daganatsejtek	<i>Daganatsejtek programozott elhalása, programozott elhalású daganatsejtek, programozottan elhaló daganatsejtek</i>	<i>Zsugorsejthalál, zsugorsejtek, zsugordaganatsejtek, töppedt sejtek</i>	
morula	<i>Szedercsira</i>	<i>Szederszerű, szeder alakú például sejthalmaz, sejtcsoport</i>	<i>Szedercsira</i>
glandularis	<i>Mirigy</i>	<i>Mirigyos</i>	<i>Mirigyos</i>
villoglandularis	Az Egészségügyi Minisztérium 2007-es szakmai protokollja szerint: <i>villoglandularis</i> (endometriumrák)	<i>Szemölcsös, mirigyos</i>	<i>Bolyhos és mirigyos</i>
secretorios	<i>Kiválasztó</i>		<i>Elválasztó, elválasztást végző vagy vmit termelő</i>
serosus		<i>Savós</i>	<i>Savós</i>
papillaris	<i>Szemölcs</i>	<i>Bimbós</i>	<i>Szemölcsös</i>
micropapillaris		<i>Bimbócskás</i>	<i>Mikroszkóppal láthatóan (szabad szemmel nem láthatóan) szemölcsös szerkezetű</i>
tubularis		<i>Csőves</i>	<i>Csőves</i>
trabecularis		<i>Gerendás</i>	<i>Köteges</i>
pleiomorf, pleomorf		<i>Változatos</i>	<i>Sokarcú, sokalakú, változatos struktúrájú</i>
atípusos	<i>Nem szokványos</i>	<i>Szabálytalan</i>	<i>Nem szokványos, nem kiérett</i>
szimplasztikus		<i>Ez a bizarrnak megfelelő, ezért ijesztőnek nevezném.</i>	<i>Sejtek összeolvadása révén kialakult</i>

bizarr leiomyoma		Ijesztő simaizom-daganat	Bizarr simaizom-daganat
epithelioid		Hámszerű	Hámszerű
myxoid, myxosus		Nyákos	Sok kötőszöveti nyákot tartalmazó
gelatinosus		Nyálkás	A sejtek közé jutott, hámeredetű nyákot tartalmazó
villosus		Szemölcsös	Bolyhos
solid		Tömör, fészkes	Nem folyékony, nem üreges, tömör, tapintható
cysticus		Tömlős	Üreges
polip, polypus; polipok, polypusok	A polip a közismert. Például <i>polypus urethrae</i> = húgycsőpolip		Ortográfia kérdése
stroma	Támszövet	Talán alapállomány, amely lehet kötőszövetes a helynek megfelelő jellemzővel, például laza rostos, a méhben pedig a méhbelhártya sejtes alapállománya.	Összes sejt- és sejt közötti állomány, az adott szerv parenchymasejtjeinek kivételével; az adott szerv támasztószöveve.
psammomatest		Homokszemcse	Gömb alakú, lemezes szerkezetű méskicsapódás
subserosus daganat			Savós hártya alatti
pedunkulált		Nyeles	Nyeles
plexiform, plexiformis		Hálózatos	
endometrialis	<i>Endometrium</i> = méhbélés	Méhbelhártya	Méhtest-nyálkahártyai
endometrioid		Méhbelhártya-fajtájú (jellegű)	Méhtestnyálkahártya-szerű
endometrialis carcinoma		Méhbelhártyarák	Méhnyálkahártyarák
endometrioid adenocarcinoma		méhbelhártya fajtájú mirigyrok	méhtestnyálkahártyára emlékeztető/hasonló mirigyes rák
tumor, blastoma, neoplasma (Mi a különbség? Mi a magyar nevük?)	Blasztóma: magzatszövet-tumor (medulloblastoma). Neoplasma: esetleg jó- vagy rosszindulatú és bizonytalan természetű tumor.	Tumor: duzzanat/dagadás/daganat, amely nem feltétlenül rosszindulatú újdonszövődés. Blastoma: rosszindulatúan elfajult (daganatos) újdonszövődés. Neoplasma: elfajult (daganatos) újdonszövődés.	A tumor és a neoplasma daganat; a blastoma éretlen/differenciálatlan sejtekből kiinduló daganat, amely gyakran az adott szerv korai fejlődési struktúrájához hasonló.
immunhisztokémiai fenotípus		Immunhisztokémiai jelleg	
phyllodes			Lemezes/levélszerű
botryoid		Fürtös	Szőlőfürtyszerű
hydropicus		Vizenyős	Fokozott víz- vagy folyadéktartalmú
infiltráló tumor		Terjeszkedő daganat (szemben például az expanszív, azaz nyomuló daganattal, vagyis az alaphártyán áttörő, a környező rostos kötőszövetben tömör fészkekben csövecskésen terjeszkedő.)	Környező szövetekbe betérjedő daganat
mesothel daganatok		Savósejtes daganat	Savóshártya-daganatok
mesothelialis			Savós hártyai
endometrialis adenocarcinoma + góccok			Méhtestnyálkahártya-mirigyesrák